

AZ AGGTELEKI BARLANG EREDETE,

vagy:

A föld alatti bujdosók.

Gömör és Kis Hontnak épen közepébe
Putnokhoz nem messze lapos sziklahegybe,
Aggtelek helységhez kis félórányira
Terül ágaival a híres Baradla,

Vagy is aggteleki barlang, mellynek öblét
És tán végetlenbe nyuló területét
Nem járta be eddig senki sem egészen,
Mert még nagyobb része bizony ismeretlen.
Roppant öble néhol majd az eget éri,
Oly borzasztó magas, hogy szem be nem éri.
Néhol pedig oly szűk, hogy csak egy ember fér
Keresztül nyílásán, ki által bujni mér.
Belőlről több kisebb s nagyobb ágra oszlik,
Mellynek nézésére több nap kívántatik.
Mindjárt jobbra van az ugynevezet' csontház,
Mivel itten vagyon egy jó rakás csontváz,
Balról egy tágasabb és nagyobb ág nyílik,
S itt a denevérek barlangjába nyúlik,
Hol egész nagy oszlop denevér rejtőzik,
Melly közé ha puska vagy pisztoly süttetik,
Ezerenként repül szerteszét, s eloltja
A gyertyát és fáklyát, mig ujra csomóba
Nem gomolyog össze valami szögletben,
Több nagy és fekete csomóban, tömegben.
A barlangot egész hosszában keresztül
Egy kanyargós patak futja át, s elterül,
Néha tavat avagy örvényt is képezve,
Rajta sok helyütt fahid vagyon építve,
Belyebb különböző az üreg alakja,
Majd olyan mint templom, majd romete lakja,

S csepegő kövekből képződött alakok,
Képek, jégcsapok és gyönyörű oszlopok
Gyönyörködtetik a fáklya világánál
A látogatókat, majd vad kősziklánál
Egyebet nem látni, mellyekre felkúszva
Néhol menve, néhol pedig hason csuszva,
Ujra ezerfelé nyílnak utak lyukak,
Mellyekbe tán soha emberek nem voltak.

E barlang mellett állt még az ős időben
A legközelebbi magas szikla hegyen
A kegyetlen Tvarikó cseh nemesnek vára,
Már senki sem akad mostan a nyomára.

Tvarikó roppant kincset gyűjtött itt magának,
S emberei szerte mindenütt rabláznak,
És nem fékezhető meg e vad rablókat
Senki sem, kik itten úgy a vár urakat
Mint a jobbágyokat pusztíták rabolták,
S a lopott jószágot Tvarikó várba hordták.

Élt akkor Aggtelek csendes falujában
Egy özvegy asszony is kis házikójában.
Ennek volt egy kedves gyönyörű leánya,
A bájos fekete szemű szép Krisztina.

Tvarikó rá vetette erre is szemeit,
S a mint észrevette igéző kellemit,
Szerelemre gyuladt a rabló iránta,
S rögtön a szép leányt birni is kívánta,

Azért édes anyját, mint egyik jobbágyát
Magához hivatá, s parancslá hogy lányát
Rögtön hozza fel a várba és hagyja ott,
Minden késés nélkül, és pediglen legott.

Az özvegy megrendült egész valójában
Midőn hallá hogy a vár ur szándokában
Mi rejlik, s szótlánul, remegve távozott,
Tanácsot magának épen nem adhatott,
Mert tudta, hogy azt a kiadott parancsot,
Mellyet a hatalmas Tvarikó egyszer adott,
Ha nem teljesítik, erőszakhoz nyuland,
És még is Krisztina birtokába jutand,
Sirva érkezett hát picziny hajlékába,
S borult megütközött leánya nyakába.

Mi lelt édes anyám? kérdezé Krisztina,
És midőn elmondá a baját az anya,
Megrézzen Krisztina ártatlan szíve is
És sirni zokogni kezdé szegény ő is.

Volt szép Krisztinának egy pásztor kedvese,
Kinek juhnyája a hegyen legelésze,
Ebhez szaladt hát el, és sirva elmondá:
Hogy Tvarikó mit akar, Rémülve hallgatá
A pásztor is e hirt, de szegény szinte nem
Tudta, hogy tehát ő most mittevő legyen.

Ekkor észébe jut a barlang nyílása,
S az hogy ő jó mélyre számtalanszor jára,

Bele fáklya nélkül, mondja Krisztinának,
 Hogy ők Tvartkó elől tán oda bujnának.
 S ha szerit tehetik aztán majd megszöknek,
 És innen majdan más vidékre elmennek.

Krisztina örömmel fogadja kedvese
 Emez ajánlatát, és még az nap estve
 Ő és anyja be megy a barlangba, s aztán
 A pásztor is jöjjön el ugy éjfélt után,
 S majd hárman elmennek szerencsét próbálni,
 Hogy lehetne Tvartkótól megszabadulni.

Még akkor csak picziny volt a barlang üreg,
 S legfeljebb négy ember férhetett benne meg.

Tvartkó, hogy Krisztina el nem jött anyjával,
 Rögtön megindula egy csapat szolgálával
 Dühös indulattal annak laka felé,
 S csodálkozására azt üresen lelő.
 Az egész falut hát körül is vetette,
 És minden házban a leányt kerestette.

Elmult már az éjfélt, és még sem találta,
 Bár az egész falut összevissza hányta,
 Midőn egy vén banya azt sugja nekie,
 Hogy a Baradlába kell csak keresnie,
 Oda bujtak hárman, s csak a reggelt várják,
 S aztán e vidéket végkép oda hagyják.

Tvartkó oda dob a hirért a banyának
 Egy orszóny aranyat, és a sok szolgálának

Parancsolja rögtön, hogy égő fáklyákkal
 Menjenek keresni az anyát lányával,
 S ő maga is megyen haraggal keblében,
 Kicsinálva már azt előre fejében,
 Hogy Krisztina anyját karóba huzatja,
 És pásztor kedvesét majd felakasztatja.

Éled már az erdő a fáklyavilágtól,
 Remegve látja azt Krisztina távolról,
 S a barlang szájánál buzgó imádsággal
 Kéri az ur Istent hogy mostan csodával
 Mentse meg őtet az erőszak kezéből,
 És ime előttök egy sziklafal bedől,
 S ott tátong előttök örök éjszakában
 Egy hosszú alagut, mellynek hátuljában
 Mint ezer millió fénylő apró szikrák
 Világítanak a szent János bogárkák.

Megindul tehát az apró fény után a
 Buzgón imádkozó gyönyörű Krisztina,
 S utána kedvese, és szelid jó anyja,
 És tágul és bővül a sötét Baradla.

Mennek mendegélnek a föld alatt hárman,
 Isten vezérelti a bus éjszakában,
 S midőn a barlanghoz érnek üldözöik,
 Ők már biztosságban, örömben élvezik
 A megszabadulás édes drága perczeit,
 S imádják buzgóan ég föld teremtdjét.

Tvartkó mélyebbre ment mindég a barlangba,
 Tekervényes uton sziklákról sziklákra
 Hágva, s hangoztatva Krisztinának nevét,
 És káromkodásba koptatva a nyelvét.
 Mindég mindég tovább vezeté szolgáit,
 S lobogtatá erre arra is fáklyáit,
 De Krisztinát sehol meg nem találhatá,
 Egyik szolgája most rémuléssel látá,
 Hogy fogyatékn van a fáklya kezökben,
 S ugy eltévedtek már a tekergésekben,
 Mikép közülök nem tudhatja egyik sem,
 Hogy innen kifelé ugyan hogyan menjen.

Tvartkó is megszeppent e felfedezésre,
 És parancsot adott a visszamenésre,
 De alig mentek még egy néhány száz lépést,
 A fáklya egyenkint elaludt, rémulést
 Az örök éj fedé, s e roppant üregbe
 Tvartkó és szolgái valának temetve.

A sötétben mostan rémitően hangzik
 A kétségbeesett szolgálknak jajjaik,
 Tvartkó káromlása, mellyel embert s Istent
 Összekáromol a földön s égben mindent.
 Már a kétségbesett szolgálk némellyike
 Iszonyu sorsában az esztét vesztette,
 S marczangolja egymást mint a dühös ebek,
 Ordításaik meg olyan rémitőek

Mint pokol zenéje, mig mások a földön
 Tapogatva, sirva másznak, mig rettentőn
 Elordítva magát rémitő mélységbe
 Zuhan s ottan nyugszik aztán csendességbe,
 Mert összetöré a sziklákon a fejét,
 Még másik tördeli busan nyögve kezét.

Néhány nap mulva már azonban semmi nesz
 Nincsen a barlangban, minden olyan csendes
 Mint az előtt volt, és holtan ott nyugosznak
 Tvartkó és szolgái, és ezen gonosznak
 Illy borzasztó módon leve itten vége,
 Ez aztán rémitő Isten itélete.

Krisztina pediglen édes jó anyjával
 S pásztor kedvesével, s ártatlanságával
 Az Istenben vetett bizodalom által
 A sötét Baradlán fáklya nélkül által
 Menve, nem sokára boldog asszony is volt,
 És vig lakodalmán jó kedéllyel tánczolt,
 De azóta senki sem találta még fel
 A barlangban azon utat, a mellyen el
 Indult volt kifele Krisztina és anyja
 S a pásztor, s csodásan ki ért a szabadba.

Mondják ugyan most is nagyon vén emberek,
 Hogy mikor valának még ők is gyermekek,
 Igen ősz emberek tudták azt az utat,
 Mellyen egy nap alatt keresztül juthattak

Egy más vármegyébe, de most már nem tudja
Senki, hogy mellik volt Krisztinának utja.

Később midőn ezen barlangot bejárták,
Tvartkónak csontjait ottan megtalálták
Szolgái között, de rútul összetörve,
Mert a kétségbesett szolgák vad dühökbe
Neki estek, s őtet ottan összetépték,
S kövekkel s öklökkel rútul összetörték.

Fent a várban soká várták még urokat
Az ott maradt szolgák, míg meg nem osztoztak,
S el nem széledének világ négy részére,
S a várt ott nem hagyták, melly összedőlt végre,
S teljesült azon is a magyar közmondás:
Ebül nyert vagyonnak a vége csak romlás.

